

เทศน์อบรมฆราวาส ณ สวนแสงธรรม กทม.

เมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๓๙

สร้างนิสัยอันดีงาม

เมืองไทยเรานี้ชนกันແหลกเลย แต่คนเปิดน้ำเขาไม่ชนกัน เขาบินเต็มท้องฟ้าเขาก็ไม่ชนกัน รถเมืองไทยเรานี้ชนตะ ยิงรถมอเตอร์ไซด์แล้ว โห ชนตะเลย เขา(นก)ไปเฉียดกันไปแล้วก็ไม่โดนไม่ชนไม่โดนกัน เขาก็มีกฎจราจรเหมือนกันกับเรานะ ไม่มีกฎเขาก็ต้องชนกันละ ตกลงมาที่ละตัวสองตัวละ นี่ไม่มี ไปสักเท่าไรๆ ก็ซ้อนๆ กันไป นี่ก็ไม่ชนไม่โดนกัน นั่น! เขามีเพื่อนมีฝูงมีหัวหน้า นกนี้มีหัวหน้า ลิงก็มีหัวหน้า สัตว์ทุกประเภทมีหัวหน้าทั้งนั้น

พูดถึงเรื่องลิงนี้ เรายังไม่ลืมนะ เคยเดินจงกรมอยู่กลางคืนเงียบๆ เดือนหงายด้วย เขาจะออกหากินเวลากลางคืน คือกลางวันคนทำลายเขา เขาไม่ออก กลางวันเงียบเลยกลางคืนเขาออกหากิน เราเดินจงกรมอยู่กลางคืนเงียบๆ เดือนหงายๆ เราไม่ได้จุดไฟนี้ เดือนหงายๆ ในดงนะ ดงหนาป่าทึบ ฟังเสียงเขามาเนี่ย โธ!เสียงลั่นมาเลยเพราะเป็นฝูงใหญ่ ใหญ่มากนะ เขามีหัวหน้าพามา มันมีต้นไม้ต้นหนึ่งที่บนทางจงกรมเรานี้ผลไม้มันสุกเต็มเลยเขามากินนี้ มากินทุกคืน แต่ทุกคืนเราไม่ให้เขาเห็น คินนั้นเราลองแสดงตัวให้เขาเห็น ว่าเขาจะตาดีไหม กลางคืนนะ

อ้อ! ลิงนี่ตาดีนะ คินวันที่เราจะแสดงตัวให้เขารู้เรื่องของเขาเนี่ย เรายิ่งๆ อยู่ข้างต้นไม้เนี่ยะ นิ่ง! เขามาเต็มไปหมด แต่เวลาเราจะกระดุกกระดิกคิดอะไรนี้ ต้องกะว่าเขากินอิมก่อน ไม่งั้นเดี่ยวเขาเผ่นไม่ได้กินอิมละ เราต้องกะระยะพอดีเขา กินพอดีตัวไปบ้างก็มี อะไรบ้างก็มี ทีนี้เราก็กะดุกกระดิก เสียงร้องจ๊กทีเดียวเท่านั้นนะ พอหัวหน้าร้องจ๊กนี่นอกนั้นเงียบหมดเลย เงียบเหมือนไม่มีลิงสักตัวเดี่ยวแหละ ลิงทั้งฝูงใหญ่ๆ นะ เพราะมีหัวหน้า มีหัวหน้าเดือนเอา

เราเลยนี่อีกละ จนกระทั่งนานแล้วก็มีเสียงหัวหน้าดีอกๆ แด็กๆ แต่พอได้ยินเสียงตัวหนึ่งดังขึ้น ตัวหนึ่งก็ดัง ทีนี้ออกนะ ต่างตัวต่างไปเลย แสดงว่าเขาอิมแล้ว เพราะเราทำนั้นทำเวลากะว่าเขาอิมแล้วเขาไป เขามีหัวหน้าเหมือนกัน ฝูงลิงมีเยอะนะ กลางวันนี้ไม่เห็นแหละเขาไม่ออก คือพวกมนุษย์นี่มันยักษ์นี่นะ ยักษ์หูสั้น มันกินตะไปเลยมนุษย์นี่ ลิงก็ไม่เลือก กลางวันเขาจะไม่ออกหากิน ตอนกลางคืนเงียบๆ ดีๆ เขาถึงจะออก กลางวันนี้ไม่เห็นแหละ เขาไม่ออก ต้องสองทุ่มไปแล้วถึงจะออก ออกมาเขาก็มีหัวหน้าไปพาไปกันเป็นฝูงๆ ๆ ไปๆ ๆ

นี่มาคิดถึงเรื่องความปลอดภัยของสัตว์นี่ละ ลำบากมากกว่ามนุษย์เรามากนะ มนุษย์เราไปที่ไหนเป็นอิสระสบายๆ สัตว์นี่ไปไหนหลบๆ ซ่อนๆ ไม่งั้นตายจริง ๆ อย่าง

นกันดูซิ ถ้าไม่มีคนรักษาไม่ได้ละ ฉิบหายหมดเลย การทำลายกันไม่ใช่ของดี แม้แต่สัตว์เขาก็ไม่ต้องการ เขาไม่ประสงค์ ความตายนี้ไม่ต้องมีใครเรียนที่ไหนละ มันหากู้ในหลักธรรมชาติของตัวเอง กลัวตายด้วยกันทั้งนั้น สัตว์ทุกประเภท มนุษย์เรามีศีลมีธรรมก็อย่าเบียดเบียนกัน การเบียดเบียนกัน การทำลายกันไม่ใช่ของดี จิตใจกำเริบ กำลังกายสู้ไม่ได้แต่จิตใจมันมีกำลัง มันพยายามเคียดแค้นผูกโกรธผูกแค้นแล้วก่อเวรก่อกรรมได้ กำลังสู้ไม่ได้ แต่ใจมันสู้ได้ ใจมันไม่ถอย กำลังถอยหน้อยก็จริง เช่นอย่างยกมือไหว้อย่างนี้ มันไหวแต่มือ หัวใจมันไม่ได้ไหว ใจมันแข็งแรงแรงเทียบวัน

โลกเรานี้ที่ว่ามีการก่อกรรมก่อเวรกันเพราะหัวใจไม่ลงกัน ถ้าหัวใจลงเสียอย่างเดียวเท่านั้น อะไรก็เรียบร้อยไปหมด มันอยู่ที่ใจนะ เพราะฉะนั้นจงพากันรักษาใจของเราด้วยธรรม มองกันให้มองในแง่ให้อภัยเสมอ อย่างมองแง่ร้าย คือจิตเรามันมีความร้าย อยู่ในตัวของมันแล้ว มันมักจะออกจากแง่ร้ายเสมอ เราจึงต้องระมัดระวัง ให้ออกในแง่ดี มีธรรมะเป็นหัวหน้าให้อภัยกัน เช่นขับรถขับรา ยิ่งสมัยปัจจุบันนี้ด้วยแล้ว รถเต็มถนนเลย จึงต้องได้มีความให้อภัยกันไว้ ทุกๆ ระยะไป ไม่ควรที่จะเอาเรื่องเอาราวกันในเรื่องอะไร ก็ให้อภัยกันไป ถ้าหากจำเป็นจริงๆ ที่ควรจะแสดงน้ำใจต่อกัน เราก็แสดง เช่นอย่างใช้ค่าเสียหายให้อะไรอย่างนี้ เป็นความจำเป็น ถ้าไม่ใช้มันก็ผู้จำเป็นมี คนทุกซึกก็มี คนจนก็มี วิ่งตามถนนหนทางรถรามาด้วยกัน ให้อภัยกันเสมอ นี้เรียกว่าผู้มีธรรม

ขับรถก็อย่าเปิดตั้งแต่ไฟขอทางอย่างเดียว ส่วนมากไปถนนใหญ่ มักจะเปิดไฟขอทางไปเรื่อย ๆ ผู้ที่ให้ทางก็หลีกเลี่ยงได้ หลีกซ้ายหลีกขวาได้ ผู้มาก็เอะอะก็เปิดไฟ ๆ ไม่ใช่เปิดไฟขอทาง เหมือนว่าเปิดไฟอวดศักดิ์ดาว่าทางของเราถูกต้องอย่างนี้มันก็ผิดไป มันผิดที่คนนั้นแหละ สำคัญอยู่ที่คน เพราะฉะนั้น จึงต้องให้อภัยกัน เราอยู่ด้วยกันมนุษย์อยู่ด้วยกัน ที่มีคุณค่าคือความให้อภัยกัน เราอยู่ด้วยกันมนุษย์อยู่ด้วยกันที่มีคุณค่าคือความให้อภัยกัน ความไม่ถือสีถือสากันอย่างง่ายตาย นี่สำคัญ ความเมตตาสงสารเห็นใจเขาใจเราแล้วก็อยู่ด้วยกันเป็นผาสุก ถ้าคอยเอารัดเอาเปรียบคอยเอาแพ้อาชนะกัน อยู่ในโลกหาความสุขไม่ได้ จะเป็นผู้มีอำนาจมากขนาดไหนอำนาจนั้นก็สู้กรรมไม่ได้ละ ถ้าสร้างกรรมชั่วขึ้นแล้วกรรมชั่วนั้นแหละมันจะติดตาม

อย่างเราเกิดมาทุกวันนี้ทุกคนเราดูสิรูปลักษณะไม่เหมือนกันนะ ว่าคนเหมือนกันก็ตาม หน้าตาไม่เหมือนกัน กิริยาท่าทางไม่ค่อยเหมือนกัน นิสัยใจคอไม่เหมือนกัน เพราะอำนาจแห่งกรรมตกแต่งไว้ กรรมตกแต่งให้ดีก็ดี กรรมตกแต่งให้ชั่วก็ชั่ว คำว่ากรรมตกแต่งก็คือเราเป็นผู้ทำขึ้นมาเอง ทำกรรม ทำกรรมแล้ววิบากกรรมเป็นผลติดตามเราให้เป็นคนดีคนชั่วคนโง่คนฉลาด มันต่าง ๆ กันไปคนละทิศละทาง เพราะฉะนั้น

ท่านจึงไม่ให้ประมาทซึ่งกันและกัน ผู้มีก็ไม่ให้ประมาทคนจน คนจนก็เหมือนกัน ก็เห็นใจผู้มีเศราพนบन्न้อมซึ่งกันและกัน คนโง่คนฉลาดคนมีคนจน มันสับสนกันอยู่ในโลกนี้ เพราะการทำความทำอยู่ทุกแห่ง ใครอยู่ที่ไหนก็ทำความด้วยกันทั้งนั้น

คำว่ากรรมนี้มีกรรมตีกรรมชั่ว นั้น ! กรรมกลาง ๆ ไม่เป็นบาปเป็นบุญก็มี กรรมที่เป็นบาปนั้นให้ระมัดระวังให้ดี เช่น ทำชั่วเรียกว่ากรรมชั่ว ทำดีเรียกว่าทำกรรมดี ก็เป็นผลดีติดตามเรา เราเกิดมาทุกคนตกแต่งเองไม่ได้นะ พ่อแม่เป็นแต่เพียงแม่พิมพ์ เป็นที่สถานที่เกิดเท่านั้น ส่วนบุญกรรม แขนจริง ๆ เนื้อหนังแก่นหรือว่ารากแก้วอันสำคัญจริง ๆ ยังอยู่ที่นิสัย อยู่ที่จิตใจของผู้มาอาศัยบิดามารดา เพราะฉะนั้นเวลาเกิดขึ้นมาแล้ว นิสัยดีชั่วแตกต่างกัน ลูกของพ่อแม่คนเดียวกันนั้นละมีหลายคนนิสัยไม่เหมือนกัน คนนี้เป็นอย่างนี้ คนนั้นเป็นอย่างนั้น ก็เพราะนิสัยเขาสร้างตัวของเขามาเอง เขาเพียงมาอาศัยพ่อแม่เกิดซึ่งเป็นเรื่องกรรมเกี่ยวกันอย่างหนึ่ง

กรรมมันหลายแขนง กรรมของเราล้วน ๆ ก็มีกรรมที่เกี่ยวข้องกับคนอื่นก็มี เช่น ควรจะไปเกิดกับบิดามารดาประเภทใดเป็นสัตว์เป็นบุคคล เป็นเทวบุตรเทวดามันก็ไปตามสายแห่งกรรมตีกรรมชั่วของตัวเอง แต่แก่นภายในคือจิตใจนิสัยอันนั้นเป็นของตัวเองไม่ต้องเอามาจากใคร เมื่อเป็นเมื่อเกิดขึ้นในสถานที่ใด มีฝังอยู่กับใจของสัตว์ของบุคคลแต่ละคน ๆ นั้นไม่สับสนกัน

ท่านจึงสอนให้สร้างนิสัยอันดีงามเอาไว้ สร้างนิสัยอันดีงามก็ต้องอาศัยธรรมเป็นเครื่องสร้าง ตื่นขึ้นมาก็ให้ระลึกถึงพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ก่อนอื่นแล้วค่อยไปทำการทำงาน เราไปทำการงานที่ไหนเราก็ระลึกถึงพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ซึ่งเป็นองค์อันประเสริฐอยู่ในจิตใจของเราเรียกว่าใจเรามีหลักมีเกณฑ์ คนมักเป็นธรรมคนมีใจมีพุทธ ธัมโม สังโฆ ไม่ค่อยโกรธง่าย ไม่ค่อยฉุนเฉียวง่าย ไม่ค่อยผูกกรรมผูกเวรใครง่าย ๆ เพราะระลึกถึงพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ในขณะที่จะทำชั่วพอระลึกถึงนี้จิตจะเป็นน้ำดับไฟ จิตจะเป็นพื้นเป็นไฟอยู่ก็ตามเมื่อระลึกถึงพุทธ ธัมโม สังโฆ แล้วจะยุบยอบลงทันที นี่แหละใจมีธรรมใจมีเครื่องรักษาเป็นอย่างนั้น

ถ้าใจมีแต่กิเลสเป็นเครื่องรักษาคอยแต่จะหาเรื่องหาราวคนอื่น อยู่ลำพังตัวเองก็หาเรื่องใส่ตัวเอง แล้วก็เอาเรื่องของคนอื่นเข้ามาครุ่นมาคิดให้ยุ่งอยู่ในจิตใจ ทีนี้พอมีเครื่องเสริมเข้ามาเล็กน้อยอย่างนี้เป็นความไม่พอใจ มันก็แสดงขึ้นมาภายในใจของตัวเอง นี่คือคนไม่มีพุทธ หรือธัมโม หรือสังโฆ ภายในใจ เรียกว่าคนไม่มีธรรมในใจ ไม่ปลอดภัย เสียหายได้ง่าย คนที่มีธรรมในใจไม่ค่อยเสียหายได้อย่างง่ายดายดายนะ พอจะทำชั่วซำลามากอะไร ระลึกถึงธรรมเท่านั้น มันจะสะดุดใจทันที แล้วจะจับใจที่มัน

กำลังแสดงความโหดร้ายขึ้นมาด้วยความโกรธความโมโหโทโส มันก็จะจับตัวลงไป เพราะอาศัยน้ำดับไฟคือธรรม

เมื่อธรรมเป็นน้ำดับไฟมีอยู่ภายในใจแล้วคนเราย่อมไม่รุนแรง ทุกสิ่งทุกอย่าง ย่อมคำนึงถึงเหตุถึงผลถึงดีถึงชั่วอยู่เสมอ เมื่อคำนึงว่าเหตุผลดีชั่วประจำตัวอยู่แล้ว คนเราไม่ค่อยจะทำความชั่วช้าลามกหรือไม่ปล่อยเมื่อปล่อยตัวไปอย่างง่ายดาย ย่อมมีการยับยั้งชั่งตัวได้พอสมควรและได้เป็นอย่างดีตามแต่คนมีธรรมมากหรือน้อย ถ้ามีธรรมมากก็มีแต่ความดีรักษาใจรักษากายรักษาวาจ จะเคลื่อนไหวไปมาอะไรมีแต่เรื่องธรรม เป็นผู้นำ ๆ แล้วผู้พันปลอดภัย ๆ ไร้ทุกข์ ถ้าให้กิเลสเป็นผู้นำอะอะมันจะโลภ อะอะมันจะโกรธ อะอะมันจะรัก อะอะมันจะชู้ ซึ่งล้วนแล้วตั้งแต่เป็นพินเป็นไฟเผาไหม้ตัวเองทั้งนั้น ไม่ใช่ของดี นี่แหละกิเลสนำหน้าไม่ใช่ของดี

พระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ไม่มีเว้น แม้พระองค์เดียวที่จะไม่ตำหนิสิ่งเหล่านี้ ตรัสรู้มาก็เพื่อเป็นน้ำดับไฟเหล่านี้แล น้ำคือธรรมที่ท่านได้ตรัสรู้มา ไฟก็คือความโลภ ความโกรธความหลง ราคะตัณหาเรียกว่าไฟมันเผาไหม้หัวใจสัตว์โลกไม่เลือกหน้านะ หัวใจใดก็ตามขึ้นชื่อว่าสัตว์โลกแล้วไฟเหล่านี้จะเข้าไปครอบทั้งนั้นแหละ จึงต้องอาศัย น้ำดับไฟ เพราะเหตุนี้ศาสนาจึงมีความจำเป็นต่อโลกมาประจำกาลไหน ๆ ตั้งแต่กัป ไหนกัปไปโดมาจนปัจจุบันนี้ แล้วยังจะมีอีกนานแสนนานตั้งกัปตั้งกัลป์เช่นเดียวกับที่เคยมีมาแล้ว นี่เรียกว่าน้ำดับไฟ ระหว่างธรรมกับกิเลสเป็นเครื่องระงับกัน

ถ้ามีแต่กิเลสล้วน ๆ แล้วมันจะเป็นพินเป็นไฟกันทั่วโลกดินแดน หาความหมายไม่ได้ ใครอยู่ในสถานที่ใดก็ถูกไฟจี้ตลอดเวลาหาความสุขที่ไหน คนมีน้ำดับไฟ มียาประจำบ้าน ยารักษาโรคเรียกว่ามีธรรมประจำตัว คนนั้นไปที่ไหนค่อยปลอดภัย ๆ เพราะฉะนั้นศาสนาจึงเป็นน้ำดับไฟ มีไว้ประจำโลก ถ้าปล่อยให้แต่กิเลสทำงานแล้วโลกนี้ก็เหมือนกับเนื้อกับปลากับสัตว์ตัวหนึ่งดี ๆ นี่แหละไม่มีความหมายอะไรเลย แต่เมื่อมีน้ำดับไฟขึ้นมาสัตว์เหล่านั้นก็มีคุณค่า มีราคามีอิสระแก่ตัวเอง เพราะมีน้ำดับไฟ ให้เราจำเอาไว้ และไปพากันไปประพฤติปฏิบัติ

ศาสนาของพระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ที่มีมา ก็เพื่อจะมาลบมาล้างหรือมาชะมาล้างสิ่งที่สกปรก ซึ่งแสดงผลขึ้นมาเป็นพินเป็นไฟเผาไหม้สัตว์ทั้งหลายได้แก่กิเลส ประเภทต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้จะระงับดับลงหรือสูญหายไปได้ เพราะอำนาจแห่งธรรมที่เรียกว่าเป็นน้ำดับไฟเท่านั้น เพราะฉะนั้นศาสนาจึงมีประจำ ไม่มีศาสนาไม่ได้ โลกเหล่านี้มีมาแต่กาลไหน ๆ

ใครจะเชื่อว่าศาสนามีก็ตาม ไม่เชื่อว่าไม่มีก็ตาม หลักความจริงเป็นมาอย่างนี้ตั้งแต่กาลไหน ๆ ตั้งแต่เรายังไม่เชื่อเรายังไม่เกิดโน่น มีมาอยู่แล้วเราตายไปแล้วสิ่งเหล่านี้

ก็มีสืบทอดออกไปเรื่อย ๆ โดยหลักธรรมชาติของธรรมนั่นเอง กิเลสก็มีอยู่อย่างนี้เป็นประจำในใจของสัตว์ทั้งหลาย ถ้าไม่มีน้ำดับไฟคือมีธรรมเข้าไปชะล้างหรือหล่อเลี้ยงจิตใจ ใจก็หาความสุขความสบายไม่ได้ จะเกิดในโลกไหนก็เป็นโลกเป็นพินเป็นไฟ อยู่ในโลกลี้ก็เป็นพินเป็นไฟ ไปโลกไหนก็เป็นพินเป็นไฟ ถ้าคนสร้างไฟคือความชั่วช้าลามกใส่ตัวเอง ถ้าผู้สร้างคุณงามความดีแล้ว อยู่ที่ไหนก็เย็นอยู่ในโลกลี้ก็เป็นไปโลกไหนก็เป็นโลกที่เป็นของคนมีบุญ ไปที่ไหนเป็นไปหมด นี่ละที่ท่านเรียกว่าน้ำดับไฟ มีน้ำเป็นเครื่องบำรุงจิตใจได้แก่ศีลธรรม

อย่าปล่อยอย่าละศีลธรรม อันนี้สำคัญมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งเพราะใจเป็นของไม่ตาย ใจเป็นนักท่องเที่ยว ใจเป็นนักสมบุกสมบันทุกอย่าง ต้องมีเครื่องช่วยหนุนแรงช่วยพยุง เมื่อมีความดีงามแผ่กันไปมันก็เป็นเครื่องพยุงกันไป ๆ จะเกิดในภพใดชาติใดแม้จะเป็นทุกข์ก็ไม่มากนัก เพราะมีน้ำดับไฟมียาแก้โรค โรคก็ไม่รุนแรง เพราะฉะนั้นจึงต้องให้มีธรรมเป็นเครื่องประจำใจ มีธรรมเป็นเครื่องประจำโลก โลกเราจึงพออยู่ได้ พอมีคุณค่า มีราคา พอมีความหมายบ้าง

วันนี้แสดงธรรมเพียงเท่านี้ ขอให้พี่น้องทั้งหลายได้นำธรรมะเหล่านี้ไปใกล้ชิดสนิทกับใจของตน ไปที่ไหนอย่าลืมพุทฺธ ธัมโม สังโฆ ท่านเรียกว่าคนมีหลักใจ ไปไหนก็เป็นสุข ๆ ต่อไปนี้ก็จะให้พร